

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mráky ve věci žalobce: J. Š., proti žalované: Vězeňská služba České republiky, Věznice Rýnovice, Belgická 3765/11, Jablonec nad Nisou,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 1. 2025, čj. VS-3595-6/ČJ-2025-801232-KT, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 14. 1. 2026, čj. 59 A 9/2025-69,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 14. 1. 2026, čj. 59 A 9/2025-69, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Popis věci a průběh předchozího řízení

[1] Žalobce byl dne 9. 1. 2025 kázeňsky potrestán uložením nepodmíněného kázeňského trestu spočívajícího v celodenním umístění do uzavřeného oddílu na 5 dnů. Porušil totiž § 28 odst. 3 písm. b) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (ZVTOS), a to tím, že mu byla dne 25. 12. 2024 v době přerušení výkonu trestu odnětí svobody dechovou zkouškou naměřena hodnota 1,25 ‰ alkoholu. Stížnost proti tomuto rozhodnutí zamítla žalovaná v záhlaví označeným rozhodnutím. Na základě žaloby podané žalobcem však Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci obě tato rozhodnutí zrušil.

2. Obsah kasační stížnosti

[2] Žalovaná (*stěžovatelka*) proti rozsudku krajského soudu podala kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[3] Stěžovatelka tvrdí, že krajský soud chybně ztotožnil pojem „výkon trestu“ (§ 46 odst. 1 ZVTOS) s fyzickým pobytem odsouzeného ve věznici. Odsouzení se však během výkonu trestu nenacházejí vždy 24 hodin denně za zdmi věznice, neboť jsou například zaměstnáni na externích pracovištích a plní i další aktivity. Protože jsou ale i v této době stále ve výkonu trestu, dopadají na ně zákonné povinnosti a zákazy, při jejichž nesplnění či porušení jsou kázeňsky potrestáni. Proto také je-li odsouzenému formou odměny podle § 56 odst. 1 ZVTOS přerušen výkon trestu (až na 20 dnů), je stále zařazen ve Vězeňském informačním systému a je rovněž státním pojištěncem [§ 7 odst. 1 písm. h) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění]. Doba přerušení se ostatně započítává do doby výkonu trestu, a i po tuto dobu má odsouzený stále status osoby vykonávající trest (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, čj. 7 Tdo 640/2014-19, nebo ze dne 20. 9. 2023, čj. 7 Td 50/2023-12). Výklad provedený krajským soudem stěžovatelka označila za zásah do principu dělby moci, protože o vině, trestu a navazujících otázkách jeho výkonu rozhoduje soud, a nikoliv ředitel věznice. Proto je také třeba odlišit přerušení výkonu trestu podle ZVTOS a přerušení výkonu trestu podle § 325 trestního řádu.

[4] Stěžovatelka připouští, že některé povinnosti a zákazy jsou vázány přímo na věznici (např. prohlídky), nicméně neplatí, že § 28 ZVTOS se mimo objekt věznice neuplatní. Smyslem přerušení výkonu trestu jako udělení odměny není „volná dovolená“, nýbrž režimové uvolnění za účelem socializace při zachování základní kázně. Porušení zákazu konzumace alkoholu může navíc objektivně ohrozit bezpečnost (návrat do věznice, konflikty s jinými osobami či jiné mimořádné události).

[5] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

3. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil splnění procesních náležitostí kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102 věta první s. ř. s.), proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a za stěžovatelku jedná zaměstnankyně, která má vysokoškolské právnické vzdělání (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Napadený rozsudek Nejvyšší správní soud přezkoumal v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Zabýval se proto zákonností výkladu relevantních ustanovení ZVTOS provedeného krajským soudem.

[7] Jak plyne ze shora uvedeného, v nyní posuzované věci nebyly zpochybněny skutkové okolnosti případu (tzn. požití alkoholu žalobcem v době, kdy mu byl rozhodnutím ředitele věznice přerušen výkon trestu odnětí svobody), nýbrž jejich právní posouzení. Z úředního záznamu Policie ČR, obvodního ředitelství Praha III, místního oddělení Čakovice ze dne 25. 12. 2024 se totiž podává, že se žalobce choval verbálně agresivně ke svojí dceři a k jejímu partnerovi, a protože se tato agresivita stupňovala, obrátila se dcera na policii, která žalobce vyzvala k opuštění bytu. Žalobce však v urážkách pokračoval i poté, a proto ho policisté vyzvali k upuštění od protiprávního jednání s výstrahou, že bude-li v něm pokračovat, zajistí ho. Současně mu byla provedena dechová zkouška alkoholu s výsledkem 1,25 ‰. Ostatně rovněž žalobce v žalobě podané dne

pokračování

22. 1. 2025 výslovně uvedl, že je pravdou, že jsem sprostě vynadal Policii ČR. Pak jsem byl vyzván orgány Policie ČR k provedení dechové zkoušky na alkohol. Výsledek zkoušky přístrojem Dräger byl pozitivní s naměřenou hodnotou 1,25 ‰ alkoholu. Do záznamu o kázeňském přestupku ze dne 6. 1. 2025 pak uvedl, že nebyl pod vlivem alkoholu, neboť měl pouze dvě piva.

[8] Podle § 56 odst. 1 ZVTOS v případě úspěšného plnění programu zacházení a dosahování účelu výkonu trestu může ředitel věznice formou odměny přerušit výkon trestu odsouzenému až na 20 dnů během kalendářního roku. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

[9] Sporný je však výklad § 46 odst. 1 ZVTOS. Podle tohoto ustanovení je kázeňským přestupkem *zaviněné porušení zákonem stanovené nebo na jeho základě uložené povinnosti, pořádku nebo kázně během výkonu trestu*. Podle § 28 odst. 3 písm. b) ZVTOS je odsouzeným zakázáno vyrábět, přechovávat a **konzumovat alkoholické nápoje** a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví.

[10] Krajský soud založil odůvodnění nyní napadeného rozsudku na argumentaci, podle které dodržování stanoveného pořádku a kázně je všeobecnou povinností odsouzených, jejímž obsahem je podrobení se všem omezením a zachovávaní všech ustanovení a pravidel, jež jsou pro výkon trestu odnětí svobody stanovena zákonem o výkonu trestu, popř. na jeho základě dalšími právními předpisy upravujícími výkon trestu odnětí svobody, zejména řádem výkonu trestu odnětí svobody a vnitřním řádem věznice (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2014, č. j. 2 As 101/2014-26). V daném případě se přitom krajský soud neztotožnil s tvrzením žalobce, že by mu požití alkoholu v předmětné době nebylo dostatečně prokázáno. Jak totiž uvedl, *ve spise je založen výstup z přístroje Dräger, z něž je naměřená hodnota zřejmá a jenž odpovídá připojenému úřednímu záznamu policie. Sám žalobce ostatně požití alkoholu do jisté míry přiznal (dvě piva), přičemž dle výkladu žalované nesměl žalobce požit vůbec žádný alkohol*.

[11] Současně však krajský soud dovodil, že se na žalobce v době přerušení výkonu trestu odnětí svobody nevztahovalo hmotněprávní ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) ZVTOS z důvodu, že výkon jeho trestu byl přerušen, a žalobce tak nemohl spáchat kázeňský přestupek. ... Systematickým a teleologickým výkladem ustanovení § 28 ZVTOS lze dospět k závěru, že jsou zde upraveny základní povinnosti odsouzených ve výkonu trestu. Odstavec první tohoto ustanovení ostatně hovoří o výkonu trestu výslovně a další odstavce na něj navazují. Všechny jsou součástí ZVTOS. Smyslem těchto povinností a zákazů je zachování pořádku a kázně ve věznicích. Shora citovaný § 46 odst. 1 ZVTOS nadto uvádí, že aby šlo o kázeňský přestupek, musí být zákonná povinnost porušena během výkonu trestu. Soud uzavřel, že neshledává v případě odsouzeného, jehož výkon trestu byl přerušen, zákonnou povinnost nepožívat jakékoli alkoholické nápoje. Pokud ji žalovaná našla v ustanovení § 28 odst. 3 písm. b) ZVTOS, považuje soud její výklad za nesprávně extenzivní v neprospěch žalobce. K řešenému jednání nedošlo během výkonu trestu ve smyslu § 46 odst. 1 ZVTOS.

[12] Tento výklad zákonné úpravy Nejvyšší správní soud nesdílí. Jakkoliv totiž nepopírá, že je z hlediska jazykového znění zákona možný, nepovažuje ho za správný.

[13] Podstatným aspektem řešeného problému je především výklad pojmu *přerušení výkonu trestu*. Protože platí, že se doba přerušení počítá do výkonu trestu (§ 56 odst. 1 ZVTOS), považuje Nejvyšší správní soud za zcela logické, že se po tuto dobu na

odsouzeného přiměřeně vztahují i omezení, která jsou dána právě z důvodu uložení daného trestu. Na rozdíl od krajského soudu totiž zdejší soud nespatřuje smysl těchto povinností a zákazů výhradně v zachování pořádku a kázně ve věznicích, nýbrž také v plnění účelu uloženého trestu.

[14] Krajský soud se podle názoru Nejvyššího správního soudu příliš soustředil na samotný jazykový význam pojmu „přerušení výkonu trestu“, když uvedl, že účelem § 56 ZVTOS je *za odměnu dočasně vyjmout odsouzeného z režimu výkonu trestu, postavit jej krátkodobě mimo tento režim, a tím v konečném důsledku snad i přispět k jeho nápravě*. Ve skutečnosti totiž je odsouzený „vyňat“ z výkonu trestu pouze v tom smyslu, že se po stanovenou dobu nenachází v prostorách věznice a nepodléhá těm omezením, která jsou dána právě jeho umístěním v těchto prostorách. Z toho však nelze dovodit, že by se na něj po tuto dobu nevztahovala vůbec žádná omezení a zákazy stanovené v ZVTOS.

[15] Není přitom třeba zdůrazňovat, že řada omezení a zákazů se již z „povahy věci“ skutečně týká pouze těch jednání, která jsou pojmově vztažena jen k pobytu ve vězení. Nedává proto samozřejmě žádný rozumný smysl tvrdit, že by odsouzený po dobu přerušení výkonu trestu byl například povinen podrobovat se osobním prohlídkám prováděným Vězeňskou službou, opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání návykových látek a jedů ve věznici, a jistě také nebude odsouzeného v prostorách mimo věznici nikdo kontrolovat, zda dodržuje zásady hygieny, anebo bránit tomu, aby měl u sebe hotovost.

[16] Na straně druhé však i po dobu přerušení výkonu trestu odnětí svobody tento trest stále trvá (byť se odsouzený pohybuje mimo prostory věznice), doba přerušení se počítá do výkonu trestu a řada dalších omezení se na odsouzeného proto i nadále vztahuje, protože mají přímou souvislost s trestem, který mu byl uložen, a zejména s jeho účelem. Smyslem přerušení výkonu trestu podle § 56 ZVTOS proto není postavit odsouzeného krátkodobě [zcela] mimo tento režim, jak se domnívá krajský soud. Ve skutečnosti se na odsouzeného i po dobu přerušení výkonu trestu vztahuje řada omezení a zákazů, a to právě proto, aby svým jednáním potvrdil, že je schopen nápravy a jeho jednání nadále již nebude společensky škodlivé a nebezpečné. Závěr krajského soudu, že *žalobce v předmětné době nevykonával trest, měl naopak získat kontakt se životem na svobodě, jehož součástí obecně není zákaz požívání alkoholických nápojů*, je proto nesprávný.

[17] Jen namátkou, odsouzený je i v této době povinen nahlásit onemocnění nebo zranění; oznámit skutečnost, že je poživitelem důchodu nebo výsluhového příspěvku; uhradit náklady na zdravotní služby poskytnuté v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec zdravotních služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění; oznámit věznici jméno a příjmení obhájce nebo advokáta, který jej bude zastupovat v jiné věci nebo mu poskytovat právní službu, anebo oznámit věznici změnu zdravotní pojišťovny a změnu osobních či rodinných údajů, které nahlásil při přijetí do výkonu trestu. Odsouzeným je dále např. zakázáno (a to i v době přerušení výkonu trestu) přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost, tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití jedů, výbušnin, munice, zbraní a střeliva, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby návykových látek; hrát hry o peníze, věci, služby nebo o jiné úkony; účastnit se hazardních her; předstírat poruchu zdraví nebo se úmyslně poškozovat na zdraví.

pokračování

[18] Nejvyšší správní soud má za to, že právě uvedený výčet omezení a zákazů se neváže nutně jen k fyzickému pobytu odsouzeného ve věznici, nýbrž jejich podstata je dána samotným účelem uloženého trestu. Odsouzený má např. povinnost hradit náklady výkonu trestu a náklady s ním spojené (přednostní pohledávkou jsou i náklady na výživu nezaopatřených dětí) a zákonodárce proto i z tohoto důvodu odsouzeným zakázal účastnit se hazardních her. Okolnost, zda se tyto hazardní hry odehrávají za zdmi věznice, anebo „na svobodě“, je z tohoto hlediska podružná: v obou případech by totiž docházelo k maření smyslu dané zákonné úpravy.

[19] Právě do této oblasti spadá i zákaz požívání alkoholických nápojů. Podle § 28 odst. 3 písm. b) ZVTOS totiž pro odsouzené platí zákaz *vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví*. Samotná okolnost, že se žalobce v době konzumace alkoholických nápojů (které se věnoval v nezanedbatelné míře) nenacházel v prostorách věznice, proto nic nemění na závěru, že porušil zákaz plynoucí z § 28 odst. 3 písm. b) ZVTOS. Žalobce byl také „před extramurální aktivitou“ dne 9. 12. 2024 řádně poučen (mimo jiné) o tom, že nesmí požívat alkoholické nápoje nebo jiné návykové látky.

[20] K tomu krajský soud dovodil, že § 28 odst. 3 písm. b) ZVTOS nezapovídá pouze konzumaci alkoholu a jiných návykových látek, ale mj. také jejich výrobu a přechovávání, a proto z poučení, kterého se žalobci dostalo, lze dovodit, že žalovaná, resp. generální ředitel Vězeňské služby ČR, v jehož nařízení je text poučení formulován, má za to, že odsouzený v době přerušení výkonu trestu nesmí alkohol požívat, může jej však vyrábět či přechovávat, neboť v tomto směru nebyl o zákazu poučen. Pokud žalovaná, resp. generální ředitel dospěli k takovému závěru, není soudu zřejmé, jakým způsobem našli tuto dělicí linii. Ta totiž není zákonem zřetelně stanovena. Nejvyšší správní soud má nicméně za to, že právě tato argumentace svědčí o nesprávném výkladu daných omezení a upořádání jejich smyslu krajským soudem. Přece z okolnosti, že dané poučení neobsahuje přesnou a úplnou citaci § 28 ZVTOS, ještě nelze dovozovat, že se odsouzený může takovéhoho zapovězeného jednání dopouštět. Krajský soud se proto mylí, když uvedl, že stěžovatelka zákaz požívat alkoholické nápoje po dobu přerušení výkonu trestu stanovila nad rámec zákona.

[21] Opodstatněnost daného omezení ostatně názorně potvrzují i konkrétní okolnosti nyní posuzované věci. Jak se totiž podává ze shora uvedeného, Policie ČR se vůči žalobci nedopustila svévole, jelikož byla přivolána jeho dcerou z důvodu stupňující se verbální agresivity a obav, že tato agresivita přeroste i v agresivitu fyzickou. Právě proto, že zasahující policisté nabyli přesvědčení, že tato agresivita může být důsledkem ovlivnění žalobce alkoholem, jej podrobili dechové zkoušce, která tento vliv potvrdila.

[22] Lze proto uzavřít, že právní závěr krajského soudu, podle kterého spočívá přerušení výkonu trestu podle § 56 odst. 1 ZVTOS ve vynětí z režimu výkonu trestu a smyslem omezení a zákazů obsažených v § 28 ZVTOS je pouze zachování pořádku a kázně ve věznicích, je nezákonný, jelikož neodpovídá smyslu tohoto pojmu. Rovněž v době přerušení výkonu trestu odnětí svobody se totiž na odsouzeného vztahují ta zákonná omezení a zákazy, která nejsou přímo spojena s pobytem odsouzeného ve věznici a o kterých byl ostatně také řádně poučen.

4. Závěr a náklady řízení

[23] Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou, a proto rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první, část věty před středníkem s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[24] V dalším řízení rozhodne krajský soud též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.)

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. dubna 2026

Vojtěch Šimíček
předseda senátu